

## Fock - framtidens försegel på nepparen?

Det kan väl inte undgått någon seglare att det blåst ovanligt mycket i år. Och tänker man efter lite så är det nog en utveckling som pågått en längre tid – att det blåser mer generellt och att antalet kulingdagar under sommaren ökat markant. Detta är ju helt med vad klimatforskarna förutspått i många år och inget tyder på att utvecklingen kommer att avta utan vi kommer nog i framtiden att uppleva allt fler sommardagar med hårda och i vissa fall mycket hårda vindar.

Om vi tittar på fjolårets kappseglingar som ingår i Neptunkryssarcupen så var det två regattor där med blåste rejält. Först Vikingaregattan i maj där vi hade en SV vind både lördag och söndag som låg kring 10 m/s. Vid Neptunkryssarpokalen i Hudiksvall i augusti blåste det ännu mer – så mycket så att lördagens seglingar fick ställas in (uppåt 20 m/s i byarna). I de fyra seglingar som genomfördes på söndagen låg vinden kring 10 m/s men med byar uppåt 15 m/s. Det var kanske inte så underligt att en del besättningar inventerade segelförråden och plockade fram gamla fockar.

Vid Vikingaregattan så var det en (269 med Martin och Mickis) av 12 båtar som körde med kryssfock. Den allmänna uppfattningen innan start (även vår) var att det nog blåste för lite för fock, speciellt som vi seglade på Lilla Värtan där det ju inte går någon sjö och man lätt kan höjda i värsta byarna för att hålla båten på rätt köl. Men Martin och Mickis ville prova och det visade sig vara helt rätt. De vann visserligen bara en av 6



seglingar men var hela tiden med i toppen vilket gjorde att de tog en rätt komfortabel seger.

Vid Neptunkryssarpokalen var det tre båtar i fältet som hade plockat fram kryssfocken (260, 265 och 268). Här blev det dubbelseger för fockbåtarna (268 före 265). Vår erfarenhet därifrån var att för det mesta var det ingen som helst fartskillnad mellan genua- och fockbåtarna. I de värsta byarna på uppåt 15 m/s hade nog fockbåtarna en liten fördel samtidigt som det kunde kännas lite stönigt när det några gånger blev vindhål på banan, där det kanske bara blåste 6 m/s. Den stora fördelen som vi upplevde det var dock att vi alltid hade bättre kontroll på båten med det mindre förseglet, färre nedklapp t.ex., vilket till slut gav utslag.

På 268 har vi också några tidigare erfarenheter av att segla med fock.

Vid Tjörn Runt 2004 var vi, som enda fockbåt av åtta neppare, klart först efter den långa kryssen nerför Hakefjorden men när det sen blev halv vind och läns kunde vi inte hålla 265 med genua bakom oss. Vinden då låg stadigt över 10 m/s i början för att sedan öka till 15 – 16 m/s i slutet (att vi då höll på att sänka båten när vi försökte sätta spinnaker är en annan historia).

Vid HöstRasta några år senare ökade vinden inför sista seglingen till att stadigt ligga på 13 – 14 m/s. Vi bytte då till fock och blev hånade av övriga nepparseglare före start för detta. Men det visade sig att när det blåste så mycket - utan några vindhål - så var vi helt överlägsna på kryssarna. Vinden var för hård för spinnaker så vi tappade naturligtvis en hel del på länsarna med den mindre focken men det uppvägdes gott och väl av vår framför allt bättre höjd på kryssen.

Vad behöver man då för att kunna segla med fock på nepparen?

Ja, först och främst då själva seglet. Vår fock som vi vann Neptunkryssar-pokalen med är ett 25 år gammalt segel som sytts

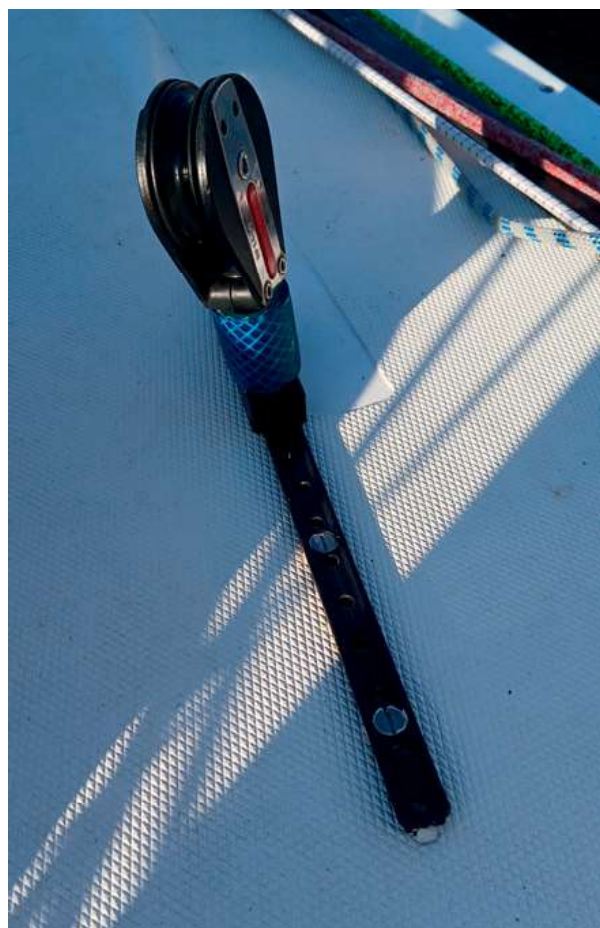


av Bertil Klinga framför allt för cruisingsegling. 265 hade också ett segel som var rätt ålderstiget medan 269 hade en något nyare fock med stående lattor (underlättar inrullning) när de vann Vikingaregattan. De var alltså inte några nydesignade racingsegel i exklusiva material (som f.ö. inte skulle vara godkända enligt klassregeln som föreskriver vävd duk) men det fungerar uppenbarligen bra ändå. Vill man inte beställa en ny kryssfokk från segelmakaren kan man f.ö. försöka få tag på en begagnad starbåtsfokk som mäter in enligt vår klassregel.

Sen behövs det skenor för focken. De flesta träbåtar har förmodligen redan skenor men det finns åtskilliga plastbåtar som inte har någon. Vissa har bara en ögla i däckets att sätt blocket till fockskotet i men det kräver verk-

ligen att man provat ut exakt hur focken ska sitta och sen inte ändrar något. Bättre är nog en kort skena (skulle egentligen bara behöva vara någon decimeter lång men bättre är att ha en på 30 – 40 cm för att kunna fördela kraften på fler bultar) som bultas genom däcket. Den markering för fockskena som ligger i plastbåtsformen ligger dock alldeles för långt bak så sannolikt finns ingen förstärkning i däcket (plywoodskiva i stället för divinycell) där skenan bör sitta så man får ”pucka” där bultarna ska sitta (dvs. man borrar hål genom däcket, slår sönder divinycellen närmast hålet med t.ex. en böjd spik i en bormaskin, tejpar undertill och fyller mellanrummet med plast eller epoxi). Sen borrar man nya hål för skenan.

Men var ska skenan sitta? Ja, definitivt längre fram än markeringen i plasten men man får nog prova sig fram. På bilden nedan syns var vår skena sitter, lite framför och längre in än markeringen i plasten. Var den ska sitta i sidled beror lite på hur man tänkt använda focken. För cruising ska den definitivt sitta så långt in som det går intill rufftaket. För hårdvind på kappsegling kan den gott sitta lite längre ut. Ev. kan man ha två parallella skenor som jag hade på 168 en gång i tiden – en inre för lätt- mellanvind och en yttre för hårdvind.



Att tänka på när det gäller att rulla in en fock är att risken att den blåser ut, t.ex. i hamn, är mycket större än för en genua, eftersom den är väldigt smal i toppen och att övre delen av seglet inte rullas in mer än något enstaka varv. Om det händer kan det bli lite knepigt både att få in den igen och att rulla ut den. Men låt inte det avskräcka dig – focksegling är framtiden!

*Göran Haglund  
268 Sjöfröken II*